

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četr leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četr leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K; za četr leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljavate naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvloži frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Srbi in Hrvati.

Spisal profesor dr. L. Gumplovic.

I.

Na polju naravoznanstva se je čestokrat opazovalo, da nova odkritja in novo pridobljena spoznanja pospešujejo starejša znanja v njih razvitku ter vplivajo nanje na razne načine. Ravno tako je z novimi spoznanji sociologije z ozirom na povestnico. Krog predmetov, ki ga historiki obravnavajo, se sploh razširja z razširjanjem duševnega obzorja. Od samega naštevanja kraljev in njih vojn se polagoma raztegne povestnica v prikazivanje duševnega življenja narodov, njih gospodarskega žitja, njih celokupne kulture.

Ne more biti dvoma, da, ako obelodanja sociologija nova spoznanja, da morajo ista vplivati na povestnico, posebno ker se vendar zgodovina in sociologija bavita z istim predmetom — človeško družbo. Ako bo tedaj sociologija v tem predmetu razkrila nove lastnosti, nove razmere: ne bo povestnica pri svojih prikazanih iste le moralna upoštevati, temuč se bo pri svojih raziskavanih vsled teh novih sociooloških spoznanj samo sebe v marsičem pospeševala, ker se jo na ta način opozori na lastnosti in razmere preiskajočega predmeta, katerih stvari dosedaj zgodovina ni opazila ter jih popolnoma prezrla, ker so ji bile neznane.

Tako spoznanje je spravila na dan moderna sociologija, dokazavši dejstvo, da se je vedno in povsod, v vseh državah, vladajoči sloj napravil iz tujega, bojevitega plemena, ki si je na ta ali oni način podvrgel domače prebivalstvo ter si s tem vzgjal v zavzeti deželi svoja plemenitaška prava.

Najprvo bi se skliceval na to, kako so večinoma vsi zgodovinarji glede selitve narodov od nekdaj kričnih nazorov, kakor da bi bili sploh kedaj celi narodi se izseljevali in naseljevali. Niti prvo, niti drugo se ni nikdar in nikjer zgodilo.

LISTEK.

Njuhanje.

Dohodki tabačnega monopola izkazujejo od leta do leta manj dohodkov iz šnofanca. To pa ni samo v Avstriji, temuč skoraj v vseh državah. Moda noslanja tako rapidno pojema, da bodo v par desetletjih umetno izdelane škatljice za šnofance le še videti v muzejih.

Že dandanes nimamo pravega smisla več za važno vlogo, ki jo je igralo šnofanje v preteklih stoljetjih na najsjajnejših dvorih. V začetku je veljal šnofane za zdravilo ter se je kot tak upeljavalo po zdravnikih. Splošna poraba pa se je uvelda šele tedaj, ko je papež Urban VIII. leta 1624. izreklo cerkveno prokletstvo nad šnofari. Od tedaj se je njuhanje rapidno razširilo po farovžih in samostanih. In v spomin na to papežovo prokletstvo ima še dandanes šnofane najvernejše zagovornike po samostanih. Kdo še ni videl nosiljajočega kapucina ali franiččana? Imajo posebne vrste šnofance, ki ima

Posebej evropsko-ljudsko presejlevanje srednjega veka je bilo vedno potovanje vojnih krdel, ki so iskala zemljo in ljudi. S samo zemljo bi ne bilo nobeni teh vojnih čet ustrezelo. Zakaj od same zemlje se ne da živeti, a zemljo obdelovati ni po okusu vojnikov. Iskali so si temveč vedno obljudene dežele ter si prebivalce zasužnili. Tak namen so zasledovali vsi severni osvojevalci, ki so se zedinili v vojne zvezne ter si nadeli razna imena, kakor: Franki, Burgundi, Longobardi, Goti, Normani, Waregi, Rosi itd. Planili so nad mirne prebivalce tako Germanije kakor Šotije, to je nad dežele evropskega kontinenta med Severnim in Vzhodnim morjem na eni in Srednjim morjem na drugi strani, so ustanovljali graščine, za katere so se potem med seboj bojevali ter odrivali. Boji, ki so spremljali te selitve, so bili brez izjeme boji za gospodarstvo nad deželo in ljudmi, dočim prav pogosto historiki prikazivajo stvar tako, kakor da se je šlo le za deželo, iz katere so bili eni izgnani in v katero so se drugi naselili, v istini pa so bili vedno eni »gospodje« izgnani, da so napravili prostor drugim »gospodom«, in sicer prostor nad deželo in ljudmi. S tega staliča se morajo opazovati mnogovrstne »naselite« in »izganjanja«, o katerih pripoveduje povestnica pri preseljevanju narodov, ako se hoče dejanske dogodke onega časa prav presoditi. Ako se pa to staliče zanemari, potem so seveda neizogibne običajne zmote in nesporazumlenja.

Predočimo si to z zgledom. V vseh hrvatskih povestnicah nahajamo trditev, da se je kratko pred letom 640 v pokrajino med Kulpo, Cetino in Vrbasom naselilo slovansko pleme Hrvatov. Ta v vseh zgodovinskih delih ponavljajoča se trditev

*) Besede so iz najnovejšega „Brockhausa“, ki verno ponavlja razlagajoči historikov. Primerjaj tudi Staré: Hrvati, 1882 in Rački v Monumenta Slavorum meridionalium, zvezek VII., str. 267.

temelji na pravljici Konstantina Škrlatnega, ki pripoveduje, da se je (okoli leta 635) cesar Heraklij »obrnil na pleme Hrvatov, ki so imeli svoja selišča onkraj Karpatov v zapadnem delu sedanje Galicije, ki se je dolgo imenovala »Bela Hrvatska«, ter pozval iste na pomoč zoper Avere. Ti so potem sledili Heraklijevemu pozivu, nakar se je začel boj med Hrvati in Avari, in čez nekaj časa so Hrvatje Avere premagali, deloma jih prisili, da so se podvrgli, in od tega časa so bili Hrvatje gospodarji v deželi. To pripovedko Konstantinovo razumeva večina historikov tako, kakor je to ponovljeno v zgorej omenjenem članku »Brockhaus«, da se je namreč »slovansko pleme Hrvatov takrat naselilo na Hrvatskem.«

Celo to razlaganje pa je popolnoma krivo, kar se pač pokaže iz sledečih razmotrovanj.

Ako je potreboval cesar Heraklij vojno pomoč proti Avarom, se pač očvidno ni obrnil na polske kmete v današnji Zahodni Galiciji. Zakaj zoper vojskojče ljudstvo, kakršni so bili Avari, ni potreboval kmetov, temuč vojnikov. Seveda je iskal, kakor je že takrat bila rimska in bizantinska navada, najete čete (Söldlinge), v ta namen pa je mogel rabiti le vojakje po poklicu. Takih je bilo seveda takrat tudi v Beli Hrvatski (v današnji Zahodni Galiciji), toda to ni bilo kmetijsko, zasujeneno prebivalstvo, temuč to so bili gospodarji, ki so si bili to prebivalstvo podvrgli in ga vladali.

Imenovali so se ti gospodarji res Belohrvatje, ker so vladali nad Belo Hrvatsko ter tam dalje časa prebivali. Kdo pa so bili ti gospodarji? Vemo, da je celo Poljsko, tako Veliko Poljsko na severu, kakor pozneje Malo Poljsko, ki se je imenovala po prej Bela Hrvatska, vladalo ono gospodsko pleme, ki si je osvojilo deželo ter si stalno prebivalstvo podvrglo.

Najpomembnejši polski zgodovinarji, kakor Czaki in Szainoch, po-

sebno zadnji, se ne obotavljo, to na Poljskem vladajoče pleme smatrati za nordiške osvojevalce. Novježi zgodovinarji se le še prepirajo zaradi vprašanja, odkod so bili ti osvojevalci, ne da bi več zanikali dejstva o zavzetju dežele. Da pa so se ti gospodarji Bele Hrvatske, ki jih je poklical cesar Heraklij na pomoč proti Avarom, rekrutirali iz vladujočega plemena Bele Hrvatske, o tem ni nikakega dvoma. Bil je to del vojnega plemstva, za katero ni bilo v Beli Hrvatski več dovoljne zemlje in ki se je po navadi svojih očetov kjerkoli na tujem začel ozirati po posestvi.

Kar pa so bili ti »gospodje« po svojem pokolenju, o tem nam data dve zgodovinski spričevali približne migljaje. Na krsti Boleslava Pogumenga, katera krsta pa je seveda iz poznejšega časa, se imenuje ta kralj kot kralj Gotov ali Poljakov (Gothorum seu Polonorum) in v 13. stoletju pisoči spalatinski arhidajkon Tomaž imenuje opetno Hrvate »Croat vel Gothia«. To nas privede na misel, da so v Beli Hrvatski vladujoči »gospodje«, ki se ravno zato, ker so vladali nad Crobatijo, imenujejo tudi Crobatiani ali Hrvatje, da pa so bili po svojem izvoru Gothi. In nastane vprašanje, ali si sklepanje, da so bili gospodarji Bele Hrvatske v 6. stoletju Gotje, ne nasprotuje? Ali se za tako sklepanje more najti kakršenkoli zgodovinski dokaz? Da, tak dokaz imamo.

K položaju.

»Information« »pusti« nekemu jugoslovanskemu poslancu pisati: »Situacija je trajno obupna, kajti dejstvo, da smo prispieli končno k dnevnu redu in utemeljeno upanje, da se brambna predloga kmalu parlamentarno reši, ne pomeni mnogo; gotovo je namreč, da se bodo med razpravo, posebno drugega branja brambne predloge, primerili prav nevšečni prizori in vsemenska obstrukcija tudi

ni tako nemogoča stvar. — Ako Čehi v trenutku ne obstruirajo, pomeni to hipno fazo, katero bode češki klub kmalu zopet spremenil. Ta klub je vsekakor v položaju, ki mu ne dočisti opustitev dosedanje taktike, ako hoče doseči uspeh v vprašanju notranjega uradnega jezika. Kupček obstrukcionistov zadnjih sej izrablja svojo »slavoc« in se po pravici sklicuje na to, da je dal znak moči ter dokaz, kam more dovesti določna obstrukcija, če jo izvaja tudi le neznatno število. Češki volilci se ne bodo kazali napram agitacijam te male skupine neobčutne ter se tudi v bodoče ne bodo zadovoljevali z mlačno taktiko.

Radikalno krilo češkega kluba bode v dogodkih zadnjih dni videlo dokaz, da le edino odločna taktika privede do uspeha, bodisi, da je za sedaj negativna. Vsled tega se mora računati na to, da bodo takoj po zaključeni razpravi o bruseljski sladkorni konvenciji in brambni predlogi češki poslanci zopet zastavili z obstrukcijo ter jo tako dolgo nadaljevali, dokler bo trajala potprežljivost najvišjega faktorja.

Po mojem mnenju je mogoča rešitev iz sedanje parlamentarne in politične zmede edino le s spremembami poslovnika in s pravičnim jezikovnim zakonom za vse, v državnem zboru zastopane kronovine in dežele. Da ne bo ta, in v slučaju razpusta tudi bodoči državni zbor napravil pametnega poslovnika ter tudi ne pravičnega jezikovnega zakona, o tem ni da bi zgubljal besede. To je mogoče le potom oktrojati in sicer oktrojati, ki bi, kolikor mogoče, sistiral ustavo, nikakor pa ne potom zasilne naredbe (§ 14).«

Marsikaj tukaj prorokovanega se zamore začeti v najkrajšem času.

40letnica polske ustaje.

Dne 21. t. m. je minilo 40 let, odkar so Poljaki zadnji vzdignili svojo narodno zastavo, da se otresejo nezno-

talno dvakrat pod nosom, nato pa dobrošuno pogledal po razredu. Tedaj smo bili uverjeni, da ne bo sitnosti pri izpraševanju. Prišel pa je od nekod iz Nemškega rjavi, krofasti profesor, hud nacionalec, ki je ljubil tudi ta črno-rjavi prah, pa le skrivoma. To nas je jezilo. Tabačnice ni imel, le skrivoma je izvlekel od nekod pest šnofanca ter ga vsul na kupček pred svojimi knjigami na katedro.

Njuhanje je še dandanes močno razširjeno pri Braziljancih. Nimajo pa nosilča po našem načinu, temuč nasujejo šnofanca v ptičje ali opičje kosti ter ga v znak posebnega sploščevanja pihnejo prijatelju v nos. Kitajci nosljajo iz posebnih steklenic, in sicer najdoljši možje. Poslanik v Pekingu, Brand, ima zbirko takih steklenic, ki se ceni na 30 000 mark.

nega tlačanstva. Vstaja se je sicer zatajila, a Poljaki so iznesli iz nje svojo zastavo neomadeževano, a ljudstvo se je napojilo novih idealov, ki ne pozna strahu v boju za narodne svetinje. Jubilej se je proslavil po celi Polski, posebno slovensko v Lvovu. Mestna hiša je bila vsa v deželnih zastavah, tja so na vse zdaj prikakala vsa poljska društva in korporacije z zastavami. V mestni zbornici pa se je zbralo 370 osivelih mož, ki so se udeležili narod nega boja leta 1863, med njimi tudi častitljivi pesnik Grzazoski, ki je izšel iz teh narodnih bojev le z eno roko in eno nogo. Vsi pa so prestali veče ali manjši kazni za narodno prepričanje, nekateri so bili celo v Sibiriji. Pri slovesni maši je bil mestni zastop polnoštevilno v narodnih nošah. Cerkevne slavnosti so se vrstile tudi v armenski cerkvi in židovski sinagogi. Po maši je bilo slavnostno zborovanje v narodnem gledališču ter se je pricelo z odigranjem narodne himne „Se ni Poljska zginila“. Slavnostni govor je imel župan dr. Malachowski, ki je med drugim rekel: „Položaj se od leta 1863 ni spremenil, Poljaki so, kakor pred 40 leti, od vseh strani od tujev obdani, katere z najvišjega mesta (nemški cesar!) ščuvajo na uničevalni boj zoper Poljake“. Deželni poslanec dr. Rutowski je govoril o zgodovini in vzrokih vstaje leta 1863. Socialni demokrati so slavnost ſe posebej praznovali.

Politične vesti.

Gospodska zbornica je imela včeraj sejo. Zakon o krošnjarstvu se je izročil gospodarski komisiji ter se izvolila komisija za sladkorni davek iz 15 članov.

Odsek za sladkorno obdobje je zboroval včeraj celi dan. Posl. Lemisch je predlagal, naj se onih 18 milijonov, ki prestanejo, ker odpade eksportna premija, naklonijo konzumentom. Dve tretjini naj dobre dežele, eno tretjino pa občine kot odškodnino za posle prenešenega delokroga. Govorili so še Kollischer, Urban, Ellenbogen, Kulp, Udržal, Koudela, Morsey in Flondor.

Brambna predloga. Nemške stranke so poslale svoje zastopnike k brambovskemu ministru ter mu obrazložile svoje zahteve. Med zahtevami je tudi ona, naj se varuje v armadi ednotni začaj ter se odločno zavrnejo vsa narodna prizadevanja.

Češki klub je imel včeraj dve seji ter sklenil: 1.) Klub vztraja pri svojem sklepu z dne 16. oktobra l.l., da je sedanj Körberjevo vlado z vsemi dopustnimi parlamentarnimi sredstvi pobijati, ter si pridrži pravico, s temi sredstvi od časa do časa nastopati; 2.) iz taktičnih vzrokov dā klub pred svojimi nujnimi predlogami prednost rešitvi sladkorne pred-

loge, prvega branja brambne predloge, nujnih predlogov glede praških visokih šol in glede poslovnika; 3.) parlamentarni komisiji se naroča, izdelati spomenico o izjavi, ki se poda pri prvem branju brambne predloge. Sklep se je takoj poslal dr. Körberju.

Sprememba državnozborskega poslovnika. Pri včerajnjih avdijencah je izjavil cesar napram raznim osebam, da je spremembu poslovnika nujna potreba. Posl. Fuchs je predložil članom centruma v podpis nujni predlog, naj izvoli zbornica odsek ter mu naroči, da v teku enega meseca izdela tozadovno poročilo. Mlađe hi so izjavili, da odtegnejo svoje nujne predloge na korist tej predlogi. Tudi posl. Pattai bo predložil v današnji seji v imenu krčanskih socialcev ednak nujni predlog.

V ogrskem državnem zboru se bo začela jutri generalna debata o brambni predlogi. Trajala bo par tednov, ker je priglašenih 130 govornikov. Neovisna stranka dopusti predloge le, ko se ustrezne njihovim zahtevam, ki obsegajo razun že nanznjenih točk še sledče: 1.) Vsi ogrski polki morajo ostati na Ogrskem in v ogrskih polkih smejo služiti le ogrski častniki, vsak ogrski častnik mora služiti v ogrskem polku; 2.) na Ogrskem mora biti v armadi ogrski službeni jezik; 3.) vsak ogrski vojak mora prisjeti na ogrsko ustavo; 4.) telesne kazni je odpraviti.

Obleganje Venezuele. Nemške vojne ladje so začele dne 21. t. m. bombardirati trdnjava San Carlo. Iz trdnjave odgovarjajo s streli. Vas San Carlo se je vsled eksplozije užgala ter popolnoma zgorela. General ustašev, Riera, je napadel Coro, a se je moral umakniti, zgušči 200 mož.

Albanski odlikaši so postali velikemu vezirju Ferid-paši, ki je Albanec, spomenico, v kateri zahtevajo, da se kristjanskemu prebivalstvu ohranijo privilegi, ki bi jih vsled novih reform zgubili.

Kostanjeviška graščina.

(Konec.)

To čuti tudi ljudstvo in grize ustne. A potolažilo se bode že to dobro slovensko ljudstvo. Na Dunaju so postavljeni duhovniki stražarji kostanjeviške graščine. Prav tisto bo prišlo, kakor je prišlo z Zatičino, s Pleterjem. Potem bomo po toči zvoni. Le upanje ostane potem, da se čez kakih 100 let zopet zjasni v Avstriji in se menihi zopet poženo iz dežel. Amerika je velika. Tam ima naš ljud še dosti prostora. Priden je, dela, kakor črna živina pod zemljo, na pol nag, spravljajoč črne dijamante na svitlo. Živel bo že kako. Brez vodstva si revež ne more pomagati; voditeljev, organizatorjev novejše kmetije pa nimamo. Priti morajo tuji menihi. Ti bodo voditelji

kmeti, organizatorji njegove kmetije. Ljudstvo bode v obližu in daleč na okolo to vodstvo dražje plačevalo, kakor če bi kupilo vse graščine in vse samostanski svet na Dolenjskem. Ali kaj se hoče!

Menihi brez tlake ne bodo mogli izhajati. Saj se vidi v gospodarjenju naših veleposestev, da so začela pojmati, ko se je odpravila tlaka in desetina. Menihi imeli bodo hosti, listje, drva v rokah. S temi stvarmi, katerih kmet od Pouhovce nad Št. Jernejem nima, upeljejo tlako prav lahko. Zraven še dodajo kak odpustek. To dobro ljudstvo še kupuje odpustke. S takim gospodarjenjem je vedno združeno bilo v daljnem razvoju nagrabljevanje manjših kmetskih posestev. In če je potem vedno več delavstva brez svoje lastne zemlje, je tlaka lahko upeljati. Organizaciji se da barva zadružništva, to je v naših vladah zdaj ideja, s katero lahko protežejo klerikalne težnje. Prav lahko bi šlo. Pa pri nas se tega ni bat. Naš človek bi potem v še v večjem številu bežal iz dežele. Le ko bi se mu tujina zaprla, potem bi ga sila gnala v tlako samostanov ali do revolt, kakor jih v Španiji nahajamo. Kakor pa že, mi bi nazadovali. Še tega malega v naši kmetiji bi zgubili. Kmet okolo samostanov jerevež. Naš meščanstvo malo dobi koristi od njega. Kmeta izmolze popolnoma samostan. Menihi hodijo v pridobivanju s časom. V zdajšnjih samostanih se snujejo razne tovarne. Koristi tega dela pridelo samostanu v dobro in lahko isti konkurenca z meščanom, aka imajo pobožnega tlakarja. Meščanstvo torej ima zgubo v dveh ozirih. Vprašajte zatiške obrtnike, koliko manj sedaj zaslužijo, ko imajo menihe. Naravno si menihi sami pripravljajo meso, si nakupujejo v tovarnah štacunske stvari. Iz pobožne Gorenjske prihajajo v zatiški samostan čvrsti ljudje, prinesajo seboj nekaj tisoč gold., jih samostanu podarijo in kot »kozlič v samostanu delajo. Nova metla dobro pometa; ti »kozlič so baje jako pridni delavci. Ko jih bo več, se bodo že polenarili. Potem pridejo delavci, kmeti iz okolice v komate za vprego samostana, ki nimajo toliko, da bi bežali v tujo industrijo. In, saj je vsejedno, od koga je otrok, — da le delavca dobim, nam je rekel kmet, ko je bil pogovor o tem, ako bodo menihi brez ženstva izhajati mogli. — Morala sužnja. — Meščanstvo na Slovenskem, bodi, da slovensko, nemško, laško čustvuješ, tudi za tvojo skledo gre, ako se menihi naselijo v tvojem gospodarskem krogu.

Tukaj se tudi tvoja meščanska stvar rešuje. Naš duhovnik, kakor sploh katoliški duhovnik, hoče kmeta organizirati kot poseben red tudi v zdajšnji družbi in ž njim vso drugo družbo držati na uzdi. Koliko se mu bo to posrečilo v naših časih, je odvisno od tega, koliko še sredini stanovi obdržijo vpliva nanj in koliko pridobijo prostora delavske posvetne stranke pri njem. A pri nas še ni misliti, da slednje stranke kaj tal na kmetiji pridobijo, dasi hodi naš kmet v njeno šolo, ko hodi v industrijo tujine. Premalo se v njej zaveda. Še dolgo je dano srednjim stanom pri nas v Avstriji življenje. Madjari so že povečjem agrarci. Se dolgo bode pa tudi o nas veljalo: ein gesundes

Wirtschaftsleben kann nur da bestehen, wo Industrie und Urproduktion in der Wage stehen, wo die Industrie nicht mehr an Werthen schafft, als die Urproduktion desselben Marktgebietes an Ueberschüssen herausstellt. Če hočeš, meščan živeti, pobrigaj se za to, da kmet dobro izhaja!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 23. januvara.

Osebna vest. Gosp. Ivan Pir je imenovan c. kr. zemljemerjem za okraj Šentvid na Koroškem.

Dogodki v Ricmanjih.

«Edinost» poroča: V torek zjutraj pred dnem je zopet veliko število orožnikov — pravijo, da jih je bilo nad 60 — obkolilo vas Ricmanje. Zasedena so bila vsa pota in steze. Okolo 8. ure in pol zjutraj je prišel v Ricmanje vladni komisar z enim duhovnikom in — seveda — v spremstvu oddelka orožnikov. Bil je ž njimi tudi neizognibni koperski kovač-klučavnica s polno torbo vetriv in žabnic. Komisar je odpečatil cerkev ter odprl vrata s ključem, ki ga je prejnjega dne vzel vaškemu županu. Na to so šli duhovnik, komisar, kovač-klučavnica in še neki drugi človek v cerkev. Tu je duhovnik baje maševal latinsko mašo, a zvnilo ni nič. Dolgo jih ni bilo iz cerkve. Pred cerkvijo je stražil oddelek orožnikov, ki niso pustili nobenega človeka v cerkev. Ko so prišli iz cerkve, je vladni komisar zopet zaprl cerkev z navadno ključavnico in žabnico, a na to je z vseh vrat potrgal uradni pečat, žabnice pa je pustil na vrati. Po 10. uri je komisija zapustila Ricmanje; samo par orožnikov je še nekaj časa krožilo po vasi. A tudi ti so na to izginili. Popoludne ni bilo nobenega orožnika več v Ricmanjih. Ključe cerkev in zvonikov je baje vladni komisar odnesel škofu v Trst. Saj je še isti dan na večer škof Nagl poslal v Ricmanje posebenega odposlanca, ki je hotel ključe levega zvonika, kjer se nahajata dva zvona, izročiti cerkev nim a ključarjem. (V drugem zvoniku se nahaja veliki zvon.) Cerkvena starešini sta izjavila, da ne vsprijemeta ključa; menila sta namreč, da tisti, ki je vrata zaprl, naj jih pride zopet odpre, in sicer vse, in ključe naj izroči tistim osebam, katerim so bili povrjeni po prej. Tako ni v Ricmanjih nobenega zvonjenja in tudi ura — seveda — stoji. Ker ne zvoni v šolo, tudi otroci ne prihajajo redno na pouk.

„Klerikalni liberalci ali kaj?“ Piše se nam iz Novega mesta: Pod tem naslovom prašal je

nekdo v 16. številki »Slovenskega Naroda«, imamo li v Novem mestu res zanesljive in tudi po prepričanju poštene pristaše liberalne stranke, kar se nanaša na tiste pristaše, kajih žene so pristopile blagotornemu društvu sv. Vincencija, torej društvu, ki nosi ime svetnika. — Marsikatero društvo pri nas in na Hrvatskem se imenuje po kakem svetniku, n. pr. družba svetega Cirila in Metoda, družba sv. Mohorja, družba sv. Jeronima itd. — Ker pa prava gospod dopisnik tudi, zakaj dajemo narodovim sovražnikom orožje v roke, naj mu bode tolažilno pojasnilo, da se načelnstvo društva sv. Vincencija za podpiranje ubožev ne ozira niti na klerikalce, niti na liberalce, temveč na prave reveže, ki se ne podpirajo z denarjem, temveč z vsakdanjimi potrebščinami. — Niti jeden vinar se ne izda v kak klerikalnenamen. Denar se ne pobiha po kakem klerikalcu, niti ne pride takšnemu v roke, temveč je v rokah gospodarice. Društvo pozna samo reveže. Sicer pa žene odličnih liberalcev ne podpirajo samo reveže, temveč tudi druge dobrodelne ustanove, kakor je n. pr. bolnica usmiljenih bratov, dijaška kuhinja, dijaško podporno društvo i. t. d. — Liberalstvo njih mož se je pač večkrat in se bode tudi ob vsaki prihodnji priložnosti izkazalo kot krenenito. Ti može pa niso toliko malenkosti, da bi ovirali svoje žene v dobrodelnosti, od katere nima klerikalna stranka prav nič. Onemogočenice, ki že po več časa niso videli — skoro bi rekli — luči lega dneva, o kajih slavno županstvo niti ne ve, ker mu tega nikdo ne naznani, ali pa ker se reve sramujejo prosjačiti — sicer pa ima županstvo itak preobilno stroškov s svojimi ubožci — poklekajo pred ženami naših liberalcev, kadar jim prinesejo podporo ali tolažilno besedo — in te ubožice niso klerikalne in ne bodo nikoli volile — tem ravnam gospodari glad in bolezni. — Torej le pustite pri miru ta zvonček; zdražbe delati nikar! Može usmiljenih žen pa bodo nastopili, kadar bude treba in čas za to in sicer nastopili tako, kakor so to storili do sedaj vselej!

Marnberška žaloigra. Konzumska zadeva v Marnbergu se z narednega stališča po vsej pravici sme imenovati žaloigra, kajti s svojim sleparškim ravnjanjem dali so naši krčanski Slovenci našim narodnim nasprotnikom ostro orožje v roke. Žaloigra pa je ta zadeva tudi za klerikalce, posebno za »Gospodarsko zvezo«. Kakor trdi dekan Hecl, imela bode ta igra troje dejanj: prvo je že končano, drugo se sedaj vrati, potem pride še tretje pred justičnim ministrom. Tako Hecl. Mi pa to igro sledete razdelimo: Prvo dejanje — kazenska preiskava — kojega režijo je prevzel državni pravnik, je končano. Posamezni prizori bili so v našem listu že ocenjeni. — Režijo drugega dejanja je hotel prevzeti Klobučar, a že pri prvem prizoru, ki se je vršil pred mariborsko sodnijo, je moral zvok nesposobnosti izročiti režijo g. dr. Pliku, ki je bil, kakor znano, od Klobučarjeve obtožbe oproščen. Hecl je bil torej glede drugega dejanja v veliki zmoti. To bodo pokazali tudi nadaljni prizori, ki se bodo vršili pred raznimi sodnijami. Režijo obdrži seveda gosp. dr. Plik, pasivno pa nastopajo Klobučar, Hecl, Černko, Seliškar, Veras itd. O teh prizorih bodo se natančneje poročali. — Tretjega dejanja režijo bode pa prevzel zopet državni pravnik. Vršilo se bode isto pred mariborskou okrožno sodnijo, kjer bodo naši konzumari prejeli zasluženo — plačilo. — Tudi o tem dejanju bodo poročali. — Dejanje pred justičnim ministrom. Tako Hecl. Mi pa to igro sledete razdelimo: Prvo dejanje —

ono slišati, torej mi lahko zaupate sem pripomnil zvijačno.

In Anka se ni obotavljala in mi razodela, da je postarnega svojega moža korenito sita, ker je prianec in jo v vsakem oziru zanemarja. Ko sta se vzela, je Anka upala, da se ji bo dobro godilo, da se bo mož držal svoje obrti — a njene nade so splavale vse po vodi, tako da se zdaj čuti kako nesrečno.

Vedel sem dovolj, kajti Anka mi je dala razumeti, da je zanemarjana v vsakom oziru. Morda bi bil že ta dan poskusil svojo srečo, ali bilo me je strah, da pride kdo v hišo, vrat si pa nisem upal zakleniti. Zaradi tega sem zalo Anko z najlepšimi frazami potolatal in ji obetala, da bo že Bog skrbel, da se njen položaj zboljša, samega sebe pa sem šel tolažit h gospé Heleni, ki je bila mojega prihoda silno vesela.

Zvečer pa sem se jezil na samega sebe. Ta vražja strahopetnost, sem govorjal; če bom tako boječ, ne dosežem ničesar. Zakaj je nisem vsaj poljubil?

Jezilo me je resnično in sklenil sem, da pri prvi prilik, ko dobim Anko samo doma, stopim k nji, jo objamem in poljubim. In če bo užajena? Pa naj bo; bom vsaj vedel, pri čem da sem in si lahko poiščem drugo.

Belinova žena, ker je osirota in se bala iti v svet služit. Ugajala mi je že davno, a čim sem prišel ž njo v konzumu v dotiko, sem se vanjo prav resnično zaljubil in na vse načine delal, da si jo pridobim.

Postopal sem po starem nauku, da se mora možu prikupiti, kdor hoče ženo vjeti v svojo past. In staremu Belinu sem se hitro in temeljito prikupil. Nejakrat sem dal za pijačo, mu preskrbel nekaj naročil in mu dal nekaj golinarjev »na posodo«, in mož je bil moj, tako moj, da si je štel v posebno čast, če sem stopil v njegov dom in če sem se malo pogovoril in pošalil z njeno ženo.

Ženske imajo navado, da najrajše govore o rodbinskih razmerah, bodisi o tujih ali pa o svojih. Zato sem Anko pripravil po tega, da mi je začela pričevati vse, kar so ljudje govorili o drugih tržkih ženah in dekleh. Človeka se namreč najprej spozna, ako se ga pusti govoriti o delikatnih rečeh. Toda v tem slučaju tudi na ta način nisem ničesar dosegel. Ali je morda zala Anka uganila moje naklep? Izdal se sicer še nisem z nobeno besedo, toda o ljubezenskih rečeh so ženske čudovito bistromme: ena sama beseda, en sam pogled jim zadostuje, da spoznajo, pri čem da so . . .

Moje znanstvo z Belinovo Anko je

postalo s časoma prav prijateljsko, a nič več. Sešla sva se skoro vsak dan, bodisi v konzumu ali na cesti, in vselej sva kramljala prav intimno, četudi o najnedolžnejših rečeh, tako da nišem vedel, pridem li kdaj naprej ali ne.

Nekega dne sem dovolj, kajti Anko samo doma; njen mož je bil šel v sosedni kraj po opravkih in se je imel vrniti šele na noč. Sedel sem blizu nje s tr

Borzna poročila.

Ljubljanska

"Kreditna banka" v Ljubljani.

Uradni kurz dunaj. borz 23. januarja 1903.

Naložbeni papirji.

	Dinar	Blago
4% majeva renta	101.20	101.40
4% srebrna renta	101.15	101.35
4% avstr. kronska renta	101.40	101.60
4% zlata	121.	121.20
4% ogrska kronska "	99.45	99.65
4% zlata	121.05	121.25
4% posojilo dežele Kranjske	98.25	—
4% posojilo mesta Spletja	99.75	100.75
4% bos.-herc. žel. pos. 1902	100—	101—
4% češka dež. banka k. o.	99.50	100.50
4% ž. o.	99.50	100.50
4% zast. pis gal. d. hip. b.	100.45	101.45
4% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	106.60	107.60
4% zast. pis Innerst. hr.	100.75	101.75
4% ogr. centr. deželné hranilnice	100.75	101.75
4% zast. pis. gr. hip. b.	101—	102—
4% obl. ogr. lokalne žel. leznice d. dr.	99.50	100.50
4% češke ind. banke	99.25	100.25
4% prior. Trst-Poreč lok. žel. dolenskih želznic	98—	99—
4% " juž. žel. kup. 1/4	100.50	100.50
4% av. pos. za žel. p. o.	302—	304—
Srečke	100—	—
Srečke od leta 1854	180—	190—
" " 1860/	249—	253—
" " 1864	249—	253—
tizske	161—	162—
zemlj. kred. I emisije II.	268—	272—
ogrsk. hip. banke	267.25	268.25
srbske a frs. 100— turške	257.50	269.50
Basilika srečke	89—	91—
Basilita	125—	126—
Kreditne	19.35	20.35
Inomorske	435—	438—
Krakovske	83—	87—
Ljubljanske	75—	78—
Avt. rud. kriza	73—	78—
Ogr.	55.75	56.75
Rudolfove	28.25	29.25
Salcburške	73—	77—
Dunajske kom.	74—	78—
Delnice.	436—	441—
Južne želznicne	58—	59—
Državne želznicne	66—	67—
Avtro-ogrsk. bančne del.	1562—	1572—
Avt. kreditne banke	697—	698—
Ogrske	743—	744—
Zivnostenske	256.25	257.25
Premogok v Mostu (Brux)	705—	715—
Alpinške montan	393.50	394.50
Praske želez. ind. dr.	1615—	1635—
Rima-Murányi	488.50	489.50
Trboveljske prem. družbe	369—	402—
Avstr. orožne tovr. družbe	322.50	323.50
Češke sladkorne družbe	162—	164.50
Valute.	11.33	11.37
C. kr. cekin	19.07	19.09
20 franki	23.40	23.48
20 marke	23.96	24.04
Sovereigns	117.15	117.35
Marke	95.30	95.50
Laški bankovci.	252.50	253.50
Rubli	5.	5. . . . .
Zitne cene v Budimpešti.	dne 23. januarja 1903.	
Termin.		
C. kr. cekin	11.33	11.37
20 franki	19.07	19.09
20 marke	23.40	23.48
Sovereigns	23.96	24.04
Marke	117.15	117.35
Laški bankovci.	95.30	95.50
Rubli	252.50	253.50

Žitne cene v Budimpešti.
dne 23. januarja 1903.

Termin.

	za 50 kg	K	773
Rž	50	"	669
Koruza " maj	50	"	583
" julij	50	"	595
Oves " april	50	"	615

Efektiv.

Vzdružno.

Bratje Sokoli!

Vabilo

na

Izredni občni zbor
ki se bo vršil
v ponedeljek, 26. januvarja
na galeriji telovadnice v „Narodnem domu“
ob 8. uri zvečer.

Dnevni red:

Volitev staroste, podstaroste, načelnika telovadcem in ostalih odbornikov ter slučajnosti.

Bratje, udeležite se polnoštivalno zborovanja!

Na zdar!

Odbor.

Deželno gledališče v Ljubljani.
Stev. 61. Dr. pr. 1259

V petek, 23. januvarja 1903.
Velika opera! Velika opera!

Prvi v sezoni:

Faust.

Velika opera v petih dejanjih. Po Gōthejevi drami spisala Jules Barbier in Michel Carré. Uglasbil Charles Gounod. Kapelnik K. Benišek. Režiser E. Aschner.

Blagajna se odpre ob 7. ur. Zateka ob 1/2. ur. Koncert po 10. ur.

Pri predstavi deluje orkester s. c. in kr. poh. polka št. 27.

Prihodnji predstavi bodeta v nedeljo, dñj. 25. januvarja.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 18. januvarja: Gabrijela Lekan, Šivilja, 20 let, Tržaška cesta št. 20, jetika. — Jožef Kovač, delavec, 76 let, Gradišče št. 14, otrpanje srca.

Dne 19. januvarja: Antonija Lenček, kleparjeva hči, 13 let, sv. Petra cesta št. 19, bruhanje krvi. — Oton Erich Gradauer, nadredukov sin, 1 dan, Metelkove ulice št. 2, življenske slabosti.

Dne 21. januvarja: Miroslav Drenik, magist. eksekutor, 66 let, Cojzova cesta št. 1, srčna napaka. — Franja Rejc, delavčica hči, 3 mes., Opekarska cesta št. 7, vnetje sopilnih organov. — Jožefa Rus, gostija, 76 let. Japljeve ulice št. 2, otrpanje srca. — Helena Batulin, vrtnarjeva žena, 66 let, Karlovska cesta št. 6, ostarelost. — Marija Meglič, delavka, 18 let, Dolenska cesta št. 5, jetika. — Helena Niederküller, črevljarske žene, 43 let, Jenkove ulice št. 9, srčna kap. — Josip Vašel, delavec, 77 let, Kolodvorske ulice št. 26, pljučnica.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ivan Tavčar.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 18. januvarja: Gabrijela Lekan, Šivilja, 20 let, Tržaška cesta št. 20, jetika. — Jožef Kovač, delavec, 76 let, Gradišče št. 14, otrpanje srca.

Dne 19. januvarja: Antonija Lenček, kleparjeva hči, 13 let, sv. Petra cesta št. 19, bruhanje krvi. — Oton Erich Gradauer, nadredukov sin, 1 dan, Metelkove ulice št. 2, življenske slabosti.

Dne 21. januvarja: Miroslav Drenik, magist. eksekutor, 66 let, Cojzova cesta št. 1, srčna napaka. — Franja Rejc, delavčica hči, 3 mes., Opekarska cesta št. 7, vnetje sopilnih organov. — Jožefa Rus, gostija, 76 let. Japljeve ulice št. 2, otrpanje srca. — Helena Batulin, vrtnarjeva žena, 66 let, Karlovska cesta št. 6, ostarelost. — Marija Meglič, delavka, 18 let, Dolenska cesta št. 5, jetika. — Helena Niederküller, črevljarske žene, 43 let, Jenkove ulice št. 9, srčna kap. — Josip Vašel, delavec, 77 let, Kolodvorske ulice št. 26, pljučnica.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ivan Tavčar.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 18. januvarja: Gabrijela Lekan, Šivilja, 20 let, Tržaška cesta št. 20, jetika. — Jožef Kovač, delavec, 76 let, Gradišče št. 14, otrpanje srca.

Dne 19. januvarja: Antonija Lenček, kleparjeva hči, 13 let, sv. Petra cesta št. 19, bruhanje krvi. — Oton Erich Gradauer, nadredukov sin, 1 dan, Metelkove ulice št. 2, življenske slabosti.

Dne 21. januvarja: Miroslav Drenik, magist. eksekutor, 66 let, Cojzova cesta št. 1, srčna napaka. — Franja Rejc, delavčica hči, 3 mes., Opekarska cesta št. 7, vnetje sopilnih organov. — Jožefa Rus, gostija, 76 let. Japljeve ulice št. 2, otrpanje srca. — Helena Batulin, vrtnarjeva žena, 66 let, Karlovska cesta št. 6, ostarelost. — Marija Meglič, delavka, 18 let, Dolenska cesta št. 5, jetika. — Helena Niederküller, črevljarske žene, 43 let, Jenkove ulice št. 9, srčna kap. — Josip Vašel, delavec, 77 let, Kolodvorske ulice št. 26, pljučnica.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ivan Tavčar.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 18. januvarja: Gabrijela Lekan, Šivilja, 20 let, Tržaška cesta št. 20, jetika. — Jožef Kovač, delavec, 76 let, Gradišče št. 14, otrpanje srca.

Dne 19. januvarja: Antonija Lenček, kleparjeva hči, 13 let, sv. Petra cesta št. 19, bruhanje krvi. — Oton Erich Gradauer, nadredukov sin, 1 dan, Metelkove ulice št. 2, življenske slabosti.

Dne 21. januvarja: Miroslav Drenik, magist. eksekutor, 66 let, Cojzova cesta št. 1, srčna napaka. — Franja Rejc, delavčica hči, 3 mes., Opekarska cesta št. 7, vnetje sopilnih organov. — Jožefa Rus, gostija, 76 let. Japljeve ulice št. 2, otrpanje srca. — Helena Batulin, vrtnarjeva žena, 66 let, Karlovska cesta št. 6, ostarelost. — Marija Meglič, delavka, 18 let, Dolenska cesta št. 5, jetika. — Helena Niederküller, črevljarske žene, 43 let, Jenkove ulice št. 9, srčna kap. — Josip Vašel, delavec, 77 let, Kolodvorske ulice št. 26, pljučnica.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ivan Tavčar.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 18. januvarja: Gabrijela Lekan, Šivilja, 20 let, Tržaška cesta št. 20, jetika. — Jožef Kovač, delavec, 76 let, Gradišče št. 14, otrpanje srca.

Dne 19. januvarja: Antonija Lenček, kleparjeva hči, 13 let, sv. Petra cesta št. 19, bruhanje krvi. — Oton Erich Gradauer, nadredukov sin, 1 dan, Metelkove ulice št. 2, življenske slabosti.

Dne 21. januvarja: Miroslav Drenik, magist. eksekutor, 66 let, Cojzova cesta št. 1, srčna napaka. — Franja Rejc, delavčica hči, 3 mes., Opekarska cesta št. 7, vnetje sopilnih organov. — Jožefa Rus, gostija, 76 let. Japljeve ulice št. 2, otrpanje srca. — Helena Batulin, vrtnarjeva ž